

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum requiratur obedientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

^q Super Questionis
186. Actuarium.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum perpetua continentia requiriatur ad perfectionem religionis.

AD QUARTVM sic procedit. **V**trum perpetua continencia non requiratur ad perfectionem religionis. Omnis enim vita christiana pfectio ab Apostolis Christi coepit: sed Apollo. II continentiam non viri sacerdotis, ut patet de Petro, qui sacerdotem habuisse, Matth. 8. ergo vñq; ad perfectionem religionis non requiratur perpetua continencia.

¶ 2 Præt. Primum perfectionis exemplarum nobis in Abraham ostenditur, cui Dominus dixit Gen. 17. Ambula coram me, & esto perfectus: sed exemplarium oportet q; excedat exemplar. ergo non requiratur ad perfectionem religionis perpetua continencia.

¶ 3 Præt. Illud quod requiritur ad perfectionem religionis, in omni religione inuenitur: sunt autem aliqui religiosi, qui virginibus utuntur. non ergo religionis pfectio exigit perpetua continentiam.

SED CONTRA est, quod Apostolus 2. ad Cor. 7. dicit. Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem nostram in timore Dei: sed munita carnis & spiritus conservatur per continentiam. dicitur enim i. Corinth. 7. Mulier innupta, & virgo cogitat quia Domini sunt, vt sit sancta spiritu & corpore. ergo perfectionem religionis requirit continentiam.

RESPON. Dicendum, quod ad statum religionis requiritur abstinentia eorum, per quam homo impeditur, ne feratur totaliter in Dei servitium. Vt usque ad carnalis copula retrahit animum ne totaliter feratur in Dei servitio, duplicitate. Vno modo pro vehementia delectationis, ex cuius frequenti experientia angetur concupiscentia, vt etiam Phil. dicit in 3. * Eth. Et inde est, q; vius veneriorum retrahit animum ab illa perfecta intentione tendendi in Deum. Et hoc est qd Aug. dicit in 1. soliloquiorum: Nihil esse sentio quod magis ex arce deiiciat animum vi filium, q; blandimenta feminæ, corporumq; ille contactus, sine quo viri haberi non potest. Alio modo, pro sollicitudinem, quæ ingerit homini de gubernatione uxoris, filiorum, & rerum temporalium, quæ ad eorum sustentationem sufficiant. Vnde Apost.

Fudit, q; qui sine uxore est, sollicitus est mini, qd placeat Deo. Qui autem cum ruris licet est quæ sunt mundi, & quoniam ideo continentia perpetua requirentur, de sicut damnatus est Vigilantius, diuitias paupertati: ita damnatus est Iacobus, qui adæquat matrimonium virginum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod non solum paupertatis, sed etiam contumelie traducta est per Christum, qui dicit Mattheus 10. Cuncti qui castraverunt iesicos proprieclorū, & pofta subdit, Qui poterunt. Et si alicui spes peruenient ad perfecleretur, assumptis ad perfectionis statutis, quos inuenit matrimonio iunctus, poterat absque iniuria fieri, q; viri ren, sicut absque iniuria siebat, q; contumelie diceretur. Et ideo Petrum, quem matrimonio iunctum, non separavit, sicut tamen uolentem nubere, a nuptiis sumis.

AD SECUNDVM dicendum, q; hinc dicitur libro de bono coniugali. Melior est coniugium, quam castitas nuptiarum, quoniam habebat unum in usu, ambas in habitu, pe conjugaliter uixit. Ese autem castitas coniugio potuit, sed tunc non oportet. Nam antiqui patres perfectionem animi humani uitii & matrimonio habuerunt, quod post tundine uitrius pertinebat, propter hoc res quicquid non debent prelumen/ frumentis, ut cum diuitiis & matrimonio perfectionem peruenire, sicut nec aliquis patres inermis intuadere: quia Sanctorum laus in multis hostiis periret. Num si tempus suist a continente & perinde, studiosius hoc implementum.

AD TERTIVM dicendum, quod illi modi in quos homines matrimonio utuntur, simpliciter & absolute loquendo, refutandis secundum quid, in quantum in altero per quædam, quæ ad statum religionis pertin-

I ARTICVLVS V. **V**trum obedientia pertinet ad perfectionem religionis.

AD QUINTVM sic procedit. **V**trum obedientia non pertinet ad perfectionem religionis. Illa enim uidetur ad perfectionem religionis pertinere, q; sunt supererrogationes, ad quæ non es tenentur: sed ad obedientiam præstat suis omnibus tenentur. In illud Apostoli ad Hebr. v. 1. Obedientia præpositis vestitus, & subiaceat eis, ergo pertinet quod obedientia non pertinet ad perfectionem religionis.

¶ 2 Præt. Obedientia pertinet videtur proprie ad eos, qui debent regi sensu alieno, quod est indiscretorum: sed Apostolus dicit ad Heb. 5. q; perfectorum est solidus cibus, qui pro conscientia exercitatus habent sensus ad discretiōnē boni & malī. ergo vñq; obedientiam videtur pertinere ad statum perfectionis.

ur, nata ad imperf-
ctionis statu specie-
indigenam directio-
nis ab alio.

In cod. art. in re-
sponsione ad primu-
m, nota illud. Et compa-
ratur obedientia illa
ad illam, sicut uniu-
ersale ad particularē.
Hic enim habes, q̄ religiosi ex uoto
obedientia teneat
obedire pralato nō
solum in his quae re-
ligioni propriis sunt,
sed in communib⁹, hoc est, in his q̄ sunt
de necessitate salu-
tis: & eadem ratio-
nē tuō vero caſita-
tē, eundem cadit
non solum abſin-
re a coniugio, sed ab
omni uoluntate caſi-
tatis, puta adutile-
m, in celo &c. Et simili-
tudine sub eorū pat-
teris uoto cadi-
non solum carere
propriis bonis, sed
non accipere aliena-
ta quā religiosi
qui contra superioris
praeceptum for-
macionis, & fur-
nitū committit, non
solū contra diuinā
agit praeceptia, sed
contra sua iusta. Et
ratio est, quia pro-
fessio religiosi se ha-
bet ad facultatiū
sua, sicut universale
ad particularia, ut in
litera dicitur.

In responsione ad
secundum eiusdem
articuli, distingue
momentū inter fla-
tum & personas re-
ligiosas, & sic per-
spicies, quid status
ipse religionis obe-
dientiam exigit du-
cem ad perfectionē,
qua status excitant-
ium & discendentium
magistro directore
que erit. Personæ
autem religiosæ quā
doquā in tantum p-
fessionis culmen p-
nenerit, nō egan-
deret, sed per inter-
nos habitus scipios
optime regari dele-
tabiliter. Verū quia
personæ illæ ex obe-
dientia statu religio-
fo conuenient, seruantur ideo a nul-
la religiosa persona
diffonat, quod obe-
dientia religionis est
comes.

In responsione ad
tertium eiusdem articuli, uide hinc quod
Papa eximendo aliquem religiosum ab
obedientia sui prala-
ti, non dispensatio
nō obediens, nō

¶ Prat. Si obediētia requiriſet
ad pſectionē religionis, oportet
q̄ oībus religiosis cōtemperet:
non autem omnibus conuenit,
sunt. n. qđam religiosi solitaria
uitani agentes, qui non habent
superiores, quibus obediunt: pre-
lati etiā religionum ad obedien-
tiam non uidentur teneri. ergo
obedientia non uidetur pertine-
re ad religionis perfectionē.

¶ 4. Prat. Si uotū obediētia ad re-
ligionē requiriſet, conſequens
cler. q̄ religiosi tenerent plātis
ſuis in oībus obediare, ſicut & p
uotū continentia tenentur ab
oībus uenientiſ abſinere: ſed nō
tenetur pralatus ſuis obediare in
omnibus, ut ſupra habitū eſt, *
cum de uirtute obedientia age-
retur, ergo uotum obedientia
non requiriſet ad religionem.

¶ 5. Prat. Illa ſcrutia ſunt Deo
maxime accepta, q̄ liberaliter &
nō ex neceſſitate ſunt, fm illud
2. ad Cor. 9. Nō ex tristitia, aut ex
neceſſitate: ſed illa q̄ ſunt ex obe-
dientia, ſunt ex neceſſitate p̄cepti.
ergo laudabilis ſunt bo-
na opera, q̄ quis propria iſponde
facit. uotum ergo obedientia nō
pertinet religioni, per quā hoīes
querunt ad meliora peruenire.

Sed contra. Perficio reli-
gionis maxime cōſtituit in imita-
tione Christi, fm illud Matth.
19. Si uotus perfectus eſt &c. ſequi-
re me: ſed in Christo maxime
commendatur obedientia, ſecū
dū illud ad Phil. 2. Factus est obe-
dientis uique ad mortem. ergo ui-
detur quod obedientia pertinet
ad perfectionem religionis.

Respon. Dicendū, q̄ ſicut ſu-
pra dicitū eſt, * status religionis
ipſe religionis obe-
dientiam exigit du-
cem ad perfectionē,
qua status excitant-
ium & discendentium
magistro directore
que erit. Personæ
autem religiosæ quā
doquā in tantum p-
fessionis culmen p-
nenerit, nō egan-
deret, ſed per inter-
nos habitus scipios
optime regari dele-
tabiliter. Verū quia
personæ illæ ex obe-
dientia statu religio-
fo conuenient, seruantur ideo a nul-
la religiosa persona
diffonat, quod obe-
dientia religionis est
comes.

In responsione ad
tertium eiusdem articuli, uide hinc quod
Papa eximendo aliquem religiosum ab
obedientia sui prala-
ti, non dispensatio
nō obediens, nō

¶ Prat. Si obediētia ad exercitiū pſectionis,
ad pſectionē religionis, oportet
q̄ oībus religiosis cōtemperet:
non autem omnibus conuenit,
sunt. n. qđam religiosi solitaria
uitani agentes, qui non habent
superiores, quibus obediunt: pre-
lati etiā religionum ad obedien-
tiam non uidentur teneri. ergo
obedientia non uidetur pertine-
re ad religionis perfectionē.

¶ 4. Prat. Si uotū obediētia ad re-
ligionē requiriſet, conſequens
cler. q̄ religiosi tenerent plātis
ſuis in oībus obediare, ſicut & p
uotū continentia tenentur ab
oībus uenientiſ abſinere: ſed nō
tenetur pralatus ſuis obediare in
omnibus, ut ſupra habitū eſt, *
cum de uirtute obedientia age-
retur, ergo uotum obedientia
non requiriſet ad religionem.

¶ 5. Prat. Illa ſcrutia ſunt Deo
maxime accepta, q̄ liberaliter &
nō ex neceſſitate ſunt, fm illud
2. ad Cor. 9. Nō ex tristitia, aut ex
neceſſitate: ŏ ſed illa q̄ ſunt ex obe-
dientia, ſunt ex neceſſitate p̄cepti.
ergo laudabilis ſunt bo-
na opera, q̄ quis propria iſponde
facit. uotum ergo obedientia nō
pertinet religioni, per quā hoīes
querunt ad meliora peruenire.

Ad tertium dicendū, quod
ſubiectio religiosorū principaliter
attendit ad episcopos, q̄ cō-
paratur ad eos ſicut perfeccores
ad pſectos, ut pater p Diony. 6. *
c.ccl. hierar. Vbi et dicit, quod
monachorū ordo, pontificum
conuictuſ uirtutibus māci-
patur, & diuinis corū illuminationib⁹
edocetur. Vnde ab epi-
scoporū obedientia nec eremite,
nec ēt plati religionum excu-
ſant. Et ſi a diœceſanis episcopis
totaliter, uel ex parte ſunt exem-
pti, obligantur tñ ad obedientū
ſummo Pontifici: non ſolum in
hiis quae ſunt cōmunita alii, ſed
etiam in hiis quae ſpecialiter p-
tinent ad disciplinam religionis.

Ad quartum dicendū, quod
uotū obedientia ad religionem
pertinet, ſe extendit ad diſpositio-
nē totius humanae uite, & ſecundum
hoc uotum obedientia ha-
bit quādū uniuersitatē, ſicut
non ſe extendat ad oēs particu-
lares actus, quorū quidā ad reli-
gionē non pertinent, quia non
ſunt de rebus pertinētibus ad di-
lectionem Dei & proximis ſicut
confiratio barbe, uel leuatio ſe-
ſtuce de terra, & ſimilia, quae nō
cadit ſub uoto, ſed ſub obedien-
tia. Quidam uero ēt contrarian-
tū religioni. Nec eſt ſimile de
uoto continentia, per quā ex-
cluduntur actus omnino perfec-
tionis religionis contrarij.

Ad v. dicendū, quod neceſſitas
coactionis facit inuoluntariū, &
ideo excludit ſōnem laudis &
meriti: ſed neceſſitas cōſequens
Secunda Secund. S. Thome.

solum ea ratione q̄a
libertas ab obedientia
ſui prelati fit tūc
per accidens, ſelicit
tollendo a prelato
potestatē ſuper il-
lis, quos eximere di-
ciunt: ſed etiam ea ra-
tione, q̄a uotum obe-
dientia principaliter
fit ſibi, hic dicit ex
Dionyſio. Et propte-
rea no confundit Pa-
pa diſpensationis no-
mine in huiusmodi
u. ſicut uteretur ſi in
uoto caſitatis dispe-
ſare, ſed ſimplicer
uerit ſua potestatē,
quando expedit id
quieri. Nec obſtar q̄
religiosi in pſefcio-
ne ſua exprimant ſe
promittere obedientia
ſuum proprio capitū
ſua religionis, nam
quia hoc intelligitur
ſalua capitū Eccleſie
potestatē ac obe-
dientia: nunquid hoc
intelligi in ſuo, gra-
dua quod quia caput
per religionis ſuſ ſub
capitū Eccleſie, pro-
mitendo obedientiam
capitū ſubordinato,
intelligitur p-
mettere obedientiam
principaliter capitū
uniuersali, cui illud
particulare caput ſu-
bordinatur.

Art. 2. ad 6.

Ca. 6. eccl.
hierar. par.
1. a medio.

M M M

115

ris religiosi secundū
je displiceret, quām is
cui displiceret aliquid
eorum; et si autē de-
terioris cōditionis, si
is cui displiceret, plus
mereret apūl Dcū,
illamēt faciendo.
¶ Ad hoc dī, q̄ quia
hoc quod est opus ali-
quid displiceret, fīn
feum p̄lig olo & nō
alij, non prouent ex
magistratū operis,
sed ex dissonancia ad
affectionem iſtius & nō
illius, & hinc fī ut
huc tale opus redda-
tur difficile, illi autē
non sit difficile; ideo
hīmōi difficultas pon-
auger meritum, quo-
riam difficultas, quæ
se tenet ex parte ope-
rantis, non auger me-
ritum, sed est signum
imperfectionis affec-
tus. Et p̄terea sim-
pliciter loquēdo, nō
magis mereor reli-
giosis operis ea quæ
fīm se illi displicantur,
q̄ aliquis religiosus
operans illamēt sine
ulla difficultia. Pōt
tū hīmōi difficultia,
& difficultas super-
ratio maioris charita-
tis esse effēctus & fi-
gūm, dū iste ex cha-
ritate qua supererat hu-
iūsmōi difficultate,
delectabilis operā
ista met opera, quam
alius sine difficultia
illamēt operatur.

In collatione
pe 18, ca. 7
pars a prim.

g. 2, q. 10.
art. 3, cor. &
g. 6, c. 10.
& opus 18.
c. 11. & 15.
& opus 19.

¶ 3

¶ difficultia, & difficultas super-
ratio maioris charita-
tis esse effēctus & fi-
gūm, dū iste ex cha-
ritate qua supererat hu-
iūsmōi difficultate,
delectabilis operā
ista met opera, quam
alius sine difficultia
illamēt operatur.

¶ Ad obiectiōnem in
oppositum dī, q̄ au-
thor non dicit maius
meritū ex displicēria
& sua difficultate, sed
ex priori uoto, quo
sua uoluntate ad hęc
necessitauit ex obe-
dientia agenda. Per
hoc, nō magis placet
isti Deo sīc operādo,
q̄ illi qui sine obedi-
tia iugo eadem dele
abilitate operantur.

Et hoc intendit au-
thor, ut patet ex Sar-
batus subiunctis.

¶ Super Questio. 186.
Artic. sextum.

Li. 1, c. 14, in
prin. tom. 6.

¶ 3 Præt. Aug. * dicit ad Pollen-
tium de adulterinis cōjugijs. Ea
sunt in nostris officijs gratiore,
quæ cum liceret nobis cīrā non
impendere, tamen causa dile-
ctionis impendimus; sed ea quæ
sunt sine uoto, licet non impen-
dere, quod non liceret de his quæ
sunt cum uoto. ergo uidetur
gratius esse Deo, si quis pauper-
tatem, continentiam, & obedi-
tiam absque uoto obserueret.

non ergo uotum requiritur ad
perfectionem religionis.

SED CONTRA est, quod in ue-

obedientiam non est necessitas
coactionis, sed liberæ uoluntatis,
inquit homo uult obedire,
licet forte non uellet id qđ man-
datur, fīm se consideratiū imple-
re. Et ideo quia necessitati aliqua
faciendi q̄ fīm se non placet, per
uotū obedientia homo se subi-
cit, ppter Deum, ex hoc ipso ea
q̄ facit, sunt Deo magis accepta,
et si sunt minora, q̄ nihil maius
pōt homo Deo dare, q̄ p̄ prop-
riam uoluntatem propter ip-
sum uoluntati alterius subiicit.

Vnde in collationibus * Patrū
dī, determinū genus monachō-
rum est Sarabatis, quia suas ne-
cessitates curantes, absoluti a se-
niorum iugo habent libertatem
agendi quid libitum fuerit, & ta-
men magis quam hi qui in co-
nobis degunt, in operibus die-
bus ac noctibus consumuntur.

ARTICULUS VI.

Vtrum requiratur ad perfectionem re-
ligionis, quod paupertas, continen-
tia, & obedientia, cadat sub uoto.

A D SEXTUM sic procedit. Vi-

detur, quod non requiratur
ad perfectionem religionis, quod
prædicta tria, scilicet paupertas,
continētia, & obedientia cadat
sub uoto. Disciplina enim per-
fectionis assumenda ex tradicio-
ne Domini, est accepta; sed Domi-
nus dans formam perfectionis
Math. 19, dicit. Si uis perfec-
tus esse, uade, & uende omnia
qua habes, & da pauperib; nūl
la mentione facta de uoto, ergo
uidetur quod uotum nō requiri-
ratur ad disciplinam religionis.

¶ 2 Præt. Votū consistit in qua-
dā p̄missione Deo facta. Vnde
Eccl. 5, cum dixisset Sapiens,

K

Si quid uouisti Deo, ne moreris
isti Deo sīc operādo,

q̄ illi qui sine obedi-

tia iugo eadem dele

abilitate operantur.

Et hoc intendit au-

thor, ut patet ex Sar-

batus subiunctis.

¶ 3 Præt. Aug. * dicit ad Pollen-

tium de adulterinis cōjugijs. Ea

sunt in nostris officijs gratiore,

quæ cum liceret nobis cīrā non

impendere, tamen causa dile-

ctionis impendimus; sed ea quæ

sunt sine uoto, licet non impen-

dere, quod non liceret de his quæ

sunt cum uoto. ergo uidetur

gratius esse Deo, si quis pauper-

tatem, continentiam, & obedi-

tiam absque uoto obserueret.

non ergo uotum requiritur ad

perfectionem religionis.

SED CONTRA est, quod in ue-

F teri legē Nazarē cum uoto fundit
dum illud Numeri 6. Vir, sine multa
uotum ut sanctificentur, & le volent
consecrare &c. Per eos autem sicut
ad perfectionis summan perlungat
Grego, ibidem, ergo uotum require-
perfectionis.

RESPON. Dicendum, quod alibi
nō quod sint in statu perfectionis
ut pater. Ad statum autem perfec-
tione obligatio ad ea quæ sunt perfec-
tione Deo fit per uotum. Maniculum
premissum, quod ad perfectionis
pertinet paupertas, continentia, & obedi-
tia, religionis status requirit, ut asser-
to obligetur. Vnde Grego dicit super
Cum q̄ omne quod habet, non possit
ne quod sapit, omnipotens Deus con-
sumit: quod quidem penitentia possit
eos, quae prætes facultum defecit.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod in
nem uita Dominus pertinet, quod
eum sequatur non qualitercumque, sed
retro non abire. Vnde & ipse dicit Lan-
mittens manum ad aratum, & responden-
tis est regno Dei. Et quām quidem
lis eius retrosum abierint, tamē Pense-
rum Domino interroganti, nūl quid
abire, respondebat. Domine, ad quām
& Aug. dicit in lib. 8. de confessio
quod sicut Matthæus & Marcus narrat
Andreas, non subducens ad terminum
causa redeundi, fecit sūmum feliciter
tempore ut sequeretur. Hæ autem immo-
la Christi firmatur per uotum, & ideo
quidetur ad perfectionem religionis.

AD SECUNDVM dicendum, quod per
gionis, requiritur sicut Grego dicit, ut
ne quod uouit Deo, exhibeat; sed tamē
est totum uitam suam Deo actu emul-
tis tota simili, sed siue celsis agi, tamē
ter homo potest tota uitam suam Deo
nisi per uoti obligationem.

AD TERTIUM dicendum, quod per
et nobis non impendere, et etiam pro-
tas, quia homo carceris rebus chanci-
de cum aliquis propria sponte uoto illi
libertatem abscondit ab his que ad Deum
pertinent, hoefcius Deo acceptissimum.
dicit in epist. 8 ad Armenianum & Pa-
te uouisse penitent, immo gaude in illis
re, quod cum tuo detrimento licet per-
ficiat, quae in meliora compellit.

ARTICULUS VII.

Vtrum convenienter dicatur, in his
bus uotis confestere religionis
perfectionem.

A D SEPTIMUM sic procedit.
Vr, q̄ inconvenienter di-
catur in his tribus uotis con-
fistere religionis perfectionem.

Perfection. uita magis consilit
in interioribus, quam in exte-
rioribus actibus, secundum il-
lud ad Roma 14. Non est regu-
Dei esca & potus, sed iustitia &

pax, & in gaudio Spiritus sancto.